

Batecs de Rafa Gomar

2008-04-09 15:03:00

Parlar de Rafa Gomar (Gandia, 1955) significa parlar d'una de les veus narratives amb més capacitat de dir coses interessants que actualment trobem dins del panorama català. Aquests últims anys hem vist com la seva producció literaria ha incrementat i s'han convertit en un bon exportador de la vida quotidiana del País Valencià, de la forma de veure el dia a dia dels valencians. Sense tòpics ni extridències. Sovint amb una veu intima tal i com ha mostrat en el seu últim llibre publicat: *Vianant*.

Batecs publicada el 2004 rebé el XXXIX Premi Recull de Narració «Joaquim Ruyra» convocats a Blanes. Parlem de sis relats on Gomar fa un mosaic de la seva postura davant la vida. L'autor és un home amb sang a les venes, que té coses a dir, però sense inventar-se quimeres. Els personatges que poblen els seus relats ens són contemporanis. Però la peripècia de Gomar consisteix en poder trobar en el substat de la vida quotidiana un sentit «altre» que deixa un bon regust en acabar de llegir el relat. Sensacional és la narració en homenatge a Ovidi Montllor. Un cantant oblidat per les institucions posteriors a la falsa transició que ens han obligat a viure en aquest estat. Ens presenta un Ovidi que reviu per a nosaltres però sense caure en la idealització. Senzillament recomenable. Un Ovidi que ens reapareix per tornar a marxar de forma definitiva de vacances, tal i com deia el mateix cantant al·ludint la seva pròpia mort.

El que ací us ofereixo un petit resum de cada relat. La meua visió i interpretació de cada text. També us afegeixo dos documents:

Rafa Gomar fa un petit estat de la qüestió en relació a l'estat de salut de la creació en narrativa breu al País Valencià. Aquest text de Gomar era l'introducció a la revista "L'Aiguadolç" en el seu nº 30, de l'any 2004. [Rafa Gomar: El conte al País Valencià.](#)

Maria Josep Escrivà ens ofereix les seves aportacions i la seva crítica de la contística de Rafa Gomar. Escull com a llibre de partida *Viure Al Ras* (2000). Aquest text d'Escrivà aparegué a la revista "L'Aiguadolç" en el seu nº 30, de l'any 2004. [Rafa Gomar: Apologia del conte.](#)

Un amor perdurable:

Primera història de sis. En un principi parteix dels supòsits d'una mort inesperada. De les diverses possibilitats i circumstàncies que han menat a un company cap el port de la mort. A poc a poc aquesta via deixa camí al lector cap a una altra: la de la relació amorosa que uneix tots dos companys. En Joan es mort i Ferran ha telefonat el protagonista per anunciar-li la mort. La veu narrativa i Joan mantenien una relació amorosa de la qual el segon se'n va desdir. Després vingueren els anys d'allunyament i de silenci. Un silenci que el protagonista mai va perdonar.

Joan havia mort deixant dona i fills. Una estampa molt prototípica de qualsevol narració. Això però queda

amanit en el moment en què Ferran acaba per desvetllar al protagonista la mort que escollí Joan: el suïcidí. A partir d'ací, el cor del nostre protagonista torna a construir el mapa que havia traçat i planteja un nou paradigma: si Joan l'havia deixat per tal d'escalar socialment, si Joan havia consolidat la seva família, si fins i tot havia arribat a ocupar la plaça de Conseller... com podia haver escollit suïcidar-se?

La renúncia a la sexualitat natural per una d'altra més cultural i adaptada a la moral social mena Joan al conflicte i al protagonista a un mar de dubtes que el mena a la deriva, dons no trobarà consol ni resposta dels llavis del seu estimat.

Tens por de no controlar el temps ni la teua vulnerabilitat. No desitges tornar a tremolar davant la vida com si fores roba estesa al ras.

Kyrie Eléison:

Darrera de la fórmula per demanar el perdó dels pecats s'amaga la tortuosa història d'un vell home de València que la vida va dur fins a França on es troba reclòs en un asil. La seva vida l'ha dut a sentir les veus dels altaveus que proclamen els seus pecats. Només el pare Gabriel, que és el seu confessor coneix una realitat que ara també es desvetlla al lector.

Sortí del món religiós del seminari per tal de contraure matrimoni, d'on varen nàixer cinc fills que l'acabaran repudiant a la seva vellesa. Clar, els altaveus proclamen els seus pecats fins i tot quan ell es troba esperant-los a l'estació del Nord de València. Són els altaveus i la veu del dimoni el qui proclama com aquest home va mantenir relacions amb una monja, Matilde, al llarg del seu matrimoni.

El lament és constant en el aquest relat de Gomar: *Kyrie Eléison* per demanar la salvació d'aquest pobre llaurador que ara resta sol i tancat en un hospital mentre que els records el cremen per dins.

Veva:

Quin espai pot arribar a ésser un hospital? Qui desitja estar-se per uns dies a l'habitació d'un Hospital? Amb les parets verdes i blanques... amb els llums blancs i asèptics?

Sergi desperta a mig matí en el llit d'un hospital. Una pallissa inesperada li ha dut. Com la gran majoria de les habitacions dels hospitals es tracta d'un compartiment amb un altre llit. Un altre malalt que servirà de catalitzador de la vida de Sergi i punt d'inflexió.

Veva està allà, una noia extrovertida que tot d'una s'adreça a Sergi quan aquest desperta. Genoveva vigila son pare que ha patit una trombosi. Veva encarna el model de la bellesa altruista, sota un físic rubenià. De fet Veva representarà una guspira de llum a la vida de Sergi, que se'n presenta com a un estaquirot davant de la vida. Propietari d'una vida solitària que no sap com comandar.

En sortir del lavabo, Sergi coneix a Genoveva, la mare de Veva que acaba de marxar. Les històries personals es tornen a creuar i ara es Genoveva qui li explica com va conèixer el seu marit Enric, que ara jau mut en el llit per culpa de la malaltia. La mare de Veva lamenta la malaltia inesperada del seu marit i la malaltia que s'allarga de la seva filla, castigada per culpa de les tiroides.

Sergi sent com la vida li torna a través de les essències que transpuen aquest personatges trobats a l'atzar en el dormitori d'un hospital. De fet Sergi desitja l'amor pacient de Veva. Imagina un amor recreat amb el relat de coneixença que li explica Genoveva, de com va trobar n'Enric. Sergi torna a la realitat de la seva vida i decideix restar a l'habitació per poder tornar a trobar Veva, una noia de carn i ossos. Una

dona amb qui de forma mimètica Sergi voldrà tornar a repetir la història que Genoveva li ha relatat i que ell, com tot el que ha fet a la seva vida, acaba de vampiritzar.

Llums de neó:

L'arribada inesperada d'un negoci que s'ha d'ubicar sota ca nostra sovint aixeca tota mena de sospites. I tothom comença a pensar de quina mena serà l'empresa i quin mecanisme legal hi ha per defensar-se dels hostes que poden destorbar les nostres vides, la nostra monotonia conjugal. Als veïns del relat la sort els hi somriu i un senzill restaurant els garantirà el descans. Deixada de banda la batalla legal, els matrimonis tornen al seu ensopiment.

Serà però, l'arribada inesperada d'un cartell lluminós, el que abocarà a una nova primavera el matrimoni de la protagonista. Un gran rètol lluminós: «RESTAURANT EL LLOBARRO. ESPECIALITAT EN PEIX». Submergits per la màgia dels llums de neó, l'habitable conjugal es transforma en una nova sala d'encontre entre la parella. El joc s'estableix com una mena d'interacció amb el rètol, com una forma de participar de la novetat.

Aquest entreteniment improvisat a poc a poc, també representarà però, la forma de reconstruir l'encontre matrimonial. I cada dia serà una nova festa. Obliden la batalla legal que els podria protegir de la capriciosa contaminació lluminosa, que setmanes abans tan els hagués preocupat. Ara però, aquelles llums eren una salvació que els ajudava a un nou retrobament.

Un punt de salvació tan important que, tal i com resa la postdata, es converteixen en assidus del negoci, per tal de poder gaudir dels llums de neó totes les nits, per tal de redescobrir la seva parella a cada matís de color.

Els fets:

Si Llums de neó representa la renaixença d'un matrimoni, Els fets relata l'enfonsament d'una vida conjugal força per les circumstàncies. Com la gota que vessa el vas —aquest gluc, gluc, incansable—; la dona que ens apropa en primera persona els fets va mostrant els seus motius que l'han enviat directament a la presó. El lector, com l'advocat, haurà de jutjar la validesa dels fets.

Una dona vexada sexualment per un marit xaró i prepotent, que a cada dia que passa en pateix una de nova. Tot es relatat amb tota mena de detalls: des de la còpula agressiva a la cuina fins a l'enfonsament del negoci de les fotocopiadores. Com la protagonista del Solitud de Victor Català, la nostra heroïna (?¿) es troba abocada davant dels fets.

L'assassinat es pot entendre de vegades com una fugida cap a totes bandes, com un punt final a una trajectòria superada pels fets. Una via morta a un matrimoni desgraciat.

Rafa Gomar no deixa de mostrar la seva ironia en mostrar-nos a una dona senzilla, que ha lluitat davant de la vida i davant del matrimoni. Una dona farta de treballar que mata el seu home a la cuina on tantes vegades havia estat violada. Amb el mateix ganivet que havia estat tallant el pollastre i pelant papes. Una ironia que aboca a la protagonista a cercar el silenci, la pau.

Serà un dia que durarà anys:

Acabo de llegir aquest relat i d'ell podria dir que senzillament justifica l'adjudicació del XXXIX Premi Recull de Blanes. Portem deu anys sense l'Ovidi. I en Rafa Gomar ens torna la intensitat de la vida del cantant, de l'actor de teatre i de cinema. De l'activista cultural.

Un Ovidi a les acaballes de la seva vida, on en Rafa Gomar repassa tota la seva esplendor sense caure en la idolatria comercial. No ens vol vendre un o altre Ovidi. Senzillament ens parla d'allò que ens falta de l'Ovidi, del seu camí cap al no-res. Un relat, que jo crec plenament intimista. Molt profund.

I es que en parlar de l'Ovidi, tornem a pensar en la duresa dels anys i en la seva figura, en les seves cançons. En la necessitat de recordar-lo sovint. En Rafa Gomar ha aconseguit aquest propòsit amb nota. Gomar ens mostra un Ovidi envoltat dels seus, sense el públic, només la metgessa que és aliena als familiar i que el coneix d'un recital d'aquells que feia l'Ovidi, on se'l pagava amb el viatge i el sopar. Penso en el cantant i en l'autor i en mi mateix. Tots tres ens trobem en la cruïlla del relat. Tots tres ens trobem en el text des de postures i graus de participació diferents.

En tot cas, un relat ple de tensió, i que Gomar conserva fins l'últim moment, quan la seva filla Jana entra amb un ram de flors a l'habitació on reposa el seu pare acomiadant-se de la vida. I nosaltres ens trobem en un racó de l'habitació veiem com l'Ovidi s'acomiada de nosaltres. Potser som la metgessa que es troba totalment impotent davant de la mort prematura del nostre Ovidi.